

Region Västmanland

Hållbarhetsredovisning

2025

Resultatet i korthet

År 2030 ska Region Västmanland bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt. För att nå dit fortsatte regionen under 2025 arbetet med de fyra hållbarhetsmålen i Regionplan 2025–2027. Sammantaget visar regionens hållbarhetsarbete positiva tendenser, bland annat ökad förståelse för ett systematiskt arbetssätt kring våldsutsatthet, fler utvecklingsprojekt inom regionen har miljökoppling och antibiotikaförskrivningen har minskat. Men för att nå de fastställda målen till 2030 krävs ytterligare insatser.

Nedan sammanfattas de mest framträdande positiva resultaten i regionens hållbarhetsarbete samt de områden där en förstärkt insats krävs för att målen ska kunna uppnås.

Positiva resultat under året:

- Förvaltningarna skattar i hög utsträckning att de arbetar med social hållbarhet inom ramen för ordinarie planering- och uppföljning.
- Antalet pågående miljörelaterade utvecklingsprojekt inom hälso- och sjukvården har ökat.
- Antibiotikaförskrivningen, som tidigare ökade under flera år, har minskat under 2025.
- Fler verksamheter har identifierat behov av ett systematiskt arbetssätt med att uppmärksamma våldsutsatthet hos patienter och erbjuda stöd.

Regionen behöver stärka upp arbetet genom att:

- I högre utsträckning konkretisera hållbarhetsmålen i förvaltningsplanerna.
- Systematiskt följa upp och utvärdera hållbarhetsarbetet i alla led i organisationen.
- Integrera hållbarhetsperspektivet i regionövergripande processer och utvecklingsarbeten till exempel krisberedskap och utvecklingen av AI.

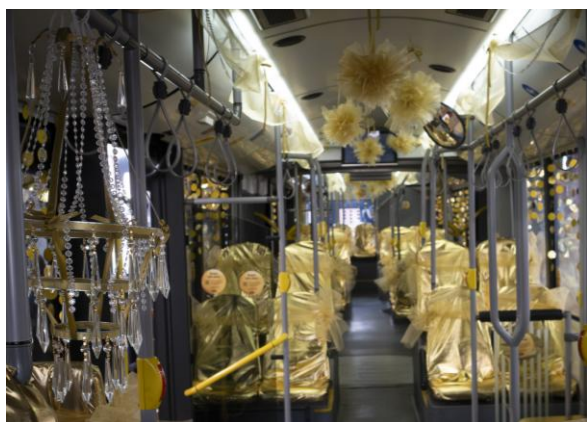
Innehåll

Höjdpunkter under året	4
Inledning.....	6
Process för framtagning och uppföljning av hållbarhetsmål.....	6
Avgränsning	7
Barnbokslut	8
Uppföljning hållbarhetsmål	10
Samlad bedömning av måluppfyllelse	10
Analys av det övergripande resultatet	11
Jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter	12
Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp	14
Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet.....	15
Biologisk mångfald och giftfri miljö	17
Bilaga 1 Självskattning social hållbarhet	19
Bilaga 2 Indikatorer med mätetal.....	21

Höjdpunkter under året

Sveriges nöjdaste kollektivtrafikkunder

VL har Sveriges nöjdaste resenärer enligt Kollektivtrafikbarometern. För att både fira detta och fånga upp fler synpunkter från resenärerna sattes två bussar med guld känsla in i linjetrafiken under oktober och november. Ombord kunde resenärerna lämna sina åsikter, som nu används för att vidareutveckla kollektivtrafiken ytterligare och öka resandet.

Seniorhälsovårdsprogrammet utvecklat tillsammans med invånare

I framtagandet av regionens Seniorhälsovårdsprogram användes tjänstedesign som metod för att skapa ett program som sätter invånarnas behov i centrum. Tjänstedesign är ett arbetssätt för att utveckla tjänster utifrån användarnas behov. Genom intervjuer i tidigt skede och fortsatt input från äldre under arbetets gång, formades programmets innehåll tillsammans med verksamhetsrepresentanter utifrån evidens och tidigare erfarenheter.

450 medarbetare har utbildats i mänskliga rättigheter

Under året har cirka 450 chefer och medarbetare inom regionen tagit del av utbildningar och kunskapshöjande insatser som erbjudits internt. Till exempel inom områdena barnrätt, funktionsrätt samt våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.

Klimatrisker och utsläpp i vården kartlagda

Under året har ett arbete påbörjats med att kartlägga hur klimatförändringar påverkar regionens hälso- och sjukvård, med målet att stärka robusthet och resiliens. Samtidigt har hälso- och sjukvårdens klimatpåverkan analyserats. Minskade klimatutsläpp minskar framtida behov av anpassning. Arbetet fortsätter kommande år för att identifiera åtgärder som både minskar sårbarheten vid extremväder och bidrar till lägre klimatutsläpp.

Dokumentära kortfilmer om sverigefinnars berättelser

Kulturarv Västmanland och Film i Västmanland gav filmskapare ekonomiskt stöd för att producera dokumentära kortfilmer om sverigefinnar i Västmanland. Resultatet blev sex personliga berättelser om livet som sverigefinne och omfattar ämnen som till exempel språkbarriärer, fackligt engagemang, musik och känslorna av att lämna sitt hemland. Filmerna finns att ta del av på Kulturarv Västmanlands hemsida och i Västmanlands läns museums biosalong.

Foto: Stillbild från filmen *Den inre resan* av Alice Löfman och Stina Larsson.

Nytt stöd i arbetet med våld i nära relationer

För att underlätta implementering av ett systematiskt arbetssätt inom hälso- och sjukvårdens och tandvårdens verksamheter har en arbetsgrupp med representanter från regionens verksamheter tagit fram ett stödpaket med material som riktar sig till chefer, vårdpersonal och patienter.

Kloka kliniska val

Regionens arbetsgrupp för Kloka kliniska val fick under året regionens miljöpris för sitt arbete med att identifiera och fasa ut vårdinsatser med lågt värde för patienter. Eftersom arbetet leder till minskad användning av resurser, kemikalier och energi leder det även till en minskad klimat- och miljöpåverkan. Arbetet har fått brett genomslag i regionens verksamheter sedan starten 2023.

Metallmarkörer i bröstcancervård

En arbetsgrupp vid Bröstenheten mammografi/kirurgi tilldelas även de regionens

miljöpris för införande av metallmarkörer i bröstcancervården. Metallmarkören, som är mindre än ett riskorn, placeras vid bröstförändringen för att den ska bli lättare att hitta. Metoden har lett till färre reoperationer och kortare operationstider. Det innebär minskad användning av narkosgaser, läkemedel och olika typer av förbrukningsmaterial. Samtidigt har patientupplevelsen förbättrats och arbetsmiljön stärkts.

Hållbar upphandling – nationell samverkan

Region Västmanland arbetar för att inköpta varor och tjänster ska produceras ansvarsfullt. Genom det nationella samarbetet Hållbar upphandling tar regionen del av gemensamma uppföljningar, utbildningar och hållbarhetskrav. Under 2025 fortsatte införandet av ny uppförandekod, men arbetet är inte fullt klart. De regionala grupperna genomförde 64 uppföljningar av leverantörer, varav 33 avser Region Västmanlands leverantörer. Sju ärenden om misstänkta avvikelser mot kontraktsvillkor eller uppförandekod hanterades, varav fyra kunde avslutas utan konstaterade brister.

Dokumenterad överenskommelse mellan patient och vårdgivare inför

Enligt patientlagen ska all vård ske i överenskommelse med patienten. Den dokumenterade överenskommelsen är en kvalitetssäkring av att vården och omsorgen är personcentrerad och utgår från patientens behov och förutsättningar. Syftet är att säkerställa delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan med patientens perspektiv som utgångspunkt.

Inledning

Region Västmanlands hållbarhetsarbete har sin utgångspunkt i Agenda 2030, en internationell överenskommelse om att arbeta för en hållbar utveckling som innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att minska fattigdom, ojämlikheter och orättvisor, främja fred och rättvisa samt lösa klimatutmaningen. Agendan omfattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den sociala, den miljömässiga och den ekonomiska. Dimensionerna är odelbara, vilket innebär att en hållbar utveckling endast kan uppnås om de arbetas med som en helhet.

Regionfullmäktige har beslutat om fyra hållbarhetsmål som alla regionens verksamheter ska arbeta utifrån. De fyra målen är:

- Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp
- Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet
- Biologisk mångfald och giftfri miljö
- Jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter

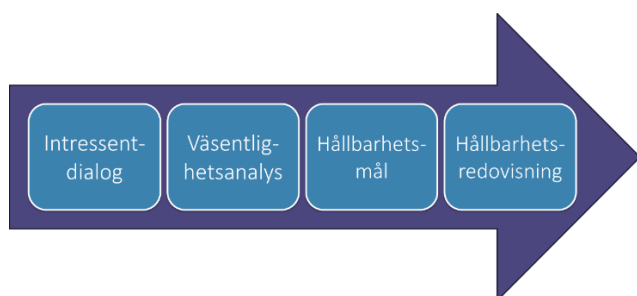
Regionfullmäktige har också beslutat att regionen ska vara certifieringsbar enligt miljöledningstandarden ISO 14001 för att säkra ett systematiskt miljöarbete

Denna hållbarhetsredovisning redogör för resultat av arbetet med målen under 2025 och är en del av regionens årsredovisning.

Process för framtagning och uppföljning av hållbarhetsmål

Regionens arbete med att prioritera inom hållbarhetsområdet inleds med att kartlägga vilka förväntningar regionens intressenter har på hållbarhetsarbetet. Därefter genomförs en väsentlighetsanalys där dessa insikter vägs samman med regionens egen bedömning av vilka hållbarhetsfrågor som är mest betydelsefulla och bör prioriteras.

Utifrån väsentlighetsanalysen föreslås mål och utvecklingsbehov identifieras för regionens fortsatta hållbarhetsarbete. Slutligen följs arbetet upp i den årliga hållbarhetsredovisningen, som utgör en bilaga till regionens årsredovisning.

Figur 1: Framtagande och uppföljning av hållbarhetsmål

Avgränsning

Hållbarhetsredovisningen redovisar inte regionens arbetsgivar- och personalpolitik. Vidare omfattas inte regionens hälsoinriktade arbete och inte heller de delar av folkhälsoarbetet som hanteras inom det regionala utvecklingsansvaret.

Barnbokslut

Kunskapshöjande insatser inom området barns rätt som närstående och rätten till skydd mot att fara illa, har lett till en ökad efterfrågan på stöd inom vissa vårdverksamheter. Att inför beslut och åtgärder som rör barn pröva vad som i första hand är barnets bästa görs i större utsträckning än tidigare. Administrativt är det dock fortsatt svårt att följa upp i vilka politiska ärenden sådana prövningar har genomförts.

Under 2025 har 13 medarbetare från hälso- och sjukvården samt tandvården genomgått regionens utbildning till barnrättspilot. Totalt har regionen i dag 110 barnrättspiloter. Flest finns inom barn- och ungdomskliniken, vuxenpsykiatri, onkologen och Folktandvården, medan andra verksamheter helt saknar utbildade barnrättspiloter.

Prövning av barnets bästa

Alla barn upp till 18 år har rätt att få sitt bästa prövat i frågor som rör dem.¹ Därför behöver beslutsfattare och tjänstepersoner bedöma vilka konsekvenser ett beslut eller en åtgärd kan få för barn. I en sådan prövning behöver både barns egna åsikter och det barnrättsliga resonemanget tydliggöras, särskilt i de fall där andra intressen väger tyngre än barnets.

Förvaltningarnas självskattningar, se bilaga 1, visar att prövningar av barnets bästa behöver genomföras i större utsträckning inför beslut. För att höja kvaliteten behöver stödmaterial bli mer känt och prövningar efterfrågas i högre grad. Självskattningarna visar också att regionen behöver utveckla arbetssätt som möjliggör barns delaktighet i frågor som rör dem. Att tillvarata barns åsikter leder ofta till mer träffsäkra åtgärder, eftersom barn bidrar med perspektiv som vuxna annars riskerar att missa.

Under 2025 har prövningar bland annat genomförts kring organiseringen av barnakuten i det nya akutsjukhuset i Västerås samt beslut som rör barns resor och säkerhet i kollektivtrafiken.²

Barnets rätt som närstående

Barn som är närstående till en för dem viktig person kan befinna sig i särskilt utsatta situationer. Det gäller när den närstående personen blir svårt sjuk eller skadad, har ett substansbruks- eller annat destruktivt beroende, utsätter barnet eller någon annan för våld i nära relationer eller hastigt avlider. Dessa barn löper en ökad risk för egen ohälsa och andra svårigheter under barndomen och senare i livet. Enligt både hälso- och

¹ [Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter | Sveriges riksdag](#)

² [Inriktningsbeslut - organisering av barnakuten i NAV\(HSF250001-17\) \(0\).pdf](#) och [Bilaga 1 Enkel prövning av barnets bästa\(KTM250033-2\) \(0\).pdf](#)

sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen ska dessa barn särskilt uppmärksammas och har rätt till information, råd och stöd.³

Efter en kartläggning hösten 2024 framkom önskemål från vården om kunskapshöjande insatser kring barns rätt som närstående. Därför har Nationellt kompetenscentrum för anhörigas onlineutbildning *Våga fråga* lagts till i utbudet bland regionens utbildningar. Ett kunskapslyft har också arrangerats tillsammans med sjukhusclownerna Clownetterna. Ytterligare behov som lyfts i kartläggningen är ökad medvetenhet om barnets rätt som närstående, fortsatt utbildning av chefer och medarbetare samt stöd att upparbeta rutiner i verksamheten.

Ambulansverksamheten och akutmottagningen har gemensamt tagit fram en rutin för att tidigt uppmärksamma barn som närstående. Från och med 2026-01-01 kommer ambulanspersonal att dokumentera förekomst av barn som kan ha påverkats av en händelse och förmedlar informationen till akutmottagningen. På akutmottagningen delas regionens folder ut till patient eller annan medföljande vuxen. I foldern beskrivs hur barnet kan påverkas samt vilket stöd som finns att tillgå för barn och familj.

Anmälningsskyldigheten för barn som far illa eller riskerar att fara illa

Enligt barnkonventionens artikel 19 har barn rätt att skyddas mot våld i alla former, vanvård och utnyttjande. Yrkesverksamma i regionens verksamheter är skyldiga att anmäla misstanke om att barn far illa eller riskerar att fara illa till socialtjänsten.⁴

För att skydda barn mot våld behöver frågan om anmälningsskyldigheten kontinuerligt hållas levande genom rutiner, återkommande diskussioner samt stöd från ledning och närmaste chef. Medarbetare behöver kunskap om vad våld mot barn kan innebära, hur våld kan upptäckas och hur en anmälan ska göras för att känna sig trygga att agera i enlighet med lagen. För att stärka kvaliteten i anmälningarna krävs bland annat tydligare beskrivningar av den oro för barnet som anmälan avser. Det ger socialtjänsten bättre förutsättningar att tillgodose barnets och familjens rätt till stöd. Under hösten 2025 har en översyn av den regioninterna instruktionen, med tillhörande blanketter, påbörjats i samverkan med regionjurist och andra berörda funktioner. Utbildning och fördjupningstillfällen om barn som far illa eller riskerar att fara illa ingår i barnrättspilotutbildningen och dess tillhörande nätverk.

Flera verksamheter som vänder sig till både vuxna och barn har efterfrågat stöd i ärenden där barn inte har tagits till hälso- och sjukvårdsbesök de har kallats till. Instruktionen *Barn som inte tas till hälso- och sjukvårdsbesök enligt kallelse* har därför tagits fram i syfte att uppmärksamma barn som, på grund av försummelse, riskerar ohälsa och lidande när deras rätt till hälso- och sjukvård inte tillgodoses.

³ [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag](#) och [Patientsäkerhetslag \(2010:659\) | Sveriges riksdag](#)

⁴ [Socialtjänstlag \(2025:400\) | Sveriges riksdag](#)

Uppföljning hållbarhetsmål

Målområdena resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp, minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet samt biologisk mångfald och giftfri miljö följs upp med hjälp av indikatorer. Målområden och indikatorer har formulerats om något sedan 2024, men det påverkar inte målens innebörd. Enligt regionens modell används en tregradig skala för att bedöma indikatorerna. *Positiv* betyder en utveckling i önskad riktning, *oförändrad* betyder oförändrad eller otillräcklig utveckling och *negativ* betyder en utveckling i oönskad riktning. Indikatorernas mätresultat redovisas i bilaga 2.

2024 togs indikatorerna för arbetet med social hållbarhet bort då de inte bedömdes som relevanta eller möjliga att följa upp. Från och med 2025 ombeds regionens förvaltningar att istället genomföra en självskattning av arbetet med social hållbarhet kopplat till målet jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter. Syftet med årets skattning är att undersöka förvaltningarnas förutsättningar att arbeta med social hållbarhet och i vilken mån arbetet bedrivs inom ramen för ordinarie planering- och uppföljning. Enkäten innehåller påståenden som bygger på beprövad erfarenhet. Förvaltningarna har fått inkludera arbetsmiljöarbetet i svaren då arbetet med social hållbarhet omfattar både regionens roll som arbetsgivare och välfärdsaktör. Enkäten besvarades på förvaltningsövergripande nivå. Resultatet redovisas i bilaga 1.

Samlad bedömning av måluppfyllelse

Den sammantagna förflyttningen under 2025 bedöms som oförändrad. Längre fram i kapitlet redovisas respektive mål mer ingående.

Målområde	Hållbarhetsmål	Utveckling 2025
Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp	År 2030 är Region Västmanlands verksamheter resurseffektiva och inköpen är hållbara.	Oförändrad
Jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter	År 2030 är Region Västmanlands alla verksamheter jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande.	Inget värde
Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet	År 2030 är Region Västmanlands utsläpp av växthusgaser i linje med Parisavtalet, vilket innebär en minskning med 50% från 2019. Regionens verksamheter är också anpassade till de klimatförändringar som redan uppstått eller kan förväntas uppstå.	Oförändrad
Biologisk mångfald och giftfri miljö	År 2030 är Region Västmanland anpassat till att värna om biologisk mångfald och en giftfri miljö.	Oförändrad

Analys av det övergripande resultatet

Den samlade utvecklingen för 2025 visar små framsteg för regionens hållbarhetsmål. Inom målområdet resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp är resultaten i stort sett oförändrade, då avfallsmängder, materialåtervinning och miljökrav i upphandlingar ligger på samma nivå som tidigare.

Även för klimatmålet är resultatet i stort sett oförändrat. Utsläppsminskningen sedan 2019 är mycket liten och ökade utsläpp från inköp och resursförbrukning tynger helheten. Regionens arbete med klimatanpassning har stärkts genom att klimatrisker nu är integrerade i den systematiska säkerhetsorganisationen. Dessutom har hälso- och sjukvårdens behov av klimatanpassningsåtgärder kartlagts, och förslag på fortsatt utvecklingsarbete har tagits fram.

Inom biologisk mångfald och giftfri miljö är utvecklingen likaså till stora delar oförändrad, trots att andelen miljöbättre byggprodukter ökar, eftersom användningen av kemikalier med farliga ämnen stiger och antalet egenkontroller av efterlevnad av miljölagkrav är för få. Däremot minskar antibiotikaförskrivningen för första gången på flera år, vilket är en positiv utveckling.

Inom målet för social hållbarhet visar resultatet från självskattningen att förvaltningarna i hög utsträckning bedömer att de arbetar med social hållbarhet inom ramen för ordinarie planering- och uppföljning. Resultatet visar också att det krävs insatser för att stärka ett systematiskt arbetssätt som utgår från målet om jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter. Till exempel genom att synliggöra arbetet i förvaltningsplaner, utveckla rutiner för uppföljning samt metoder för att analysera huruvida arbetet leder till konkreta och hållbara förbättringar. Regionens samordning behöver stärkas för ett systematiskt och långsiktigt arbete med mänskliga rättigheter. Ett systematiskt arbetssätt behöver införlivas i styrning, ledning och uppföljning. Regionens chefer och medarbetare behöver ha tillräcklig kunskap om mänskliga rättigheter och hur vi i våra verksamheter kan arbeta för att bidra till rättvisa förhållanden och ge alla invånare likvärdiga möjligheter att ta del av vår service och stöd, utifrån deras förutsättningar och behov. Oavsett kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ålder, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

Sammantaget visar regionens hållbarhetsarbete positiva tendenser, bland annat ökad förståelse för ett systematiskt arbetssätt kring våldsutsatthet, fler utvecklingsprojekt inom regionen har miljökoppling och antibiotikaförskrivning har minskat. Förvaltningarna bedömer också att de arbetar med social hållbarhet, men behöver konkretisera hållbarhetsmålen i förvaltningsplanerna samt förbättra uppföljning t. För ett långsiktigt och varaktigt arbete behöver kunskapen om mänskliga rättigheter öka och ett systematiskt arbetssätt tillämpas. Trots att viktiga strukturer finns på plats behöver takten öka för att nå målen till 2030, särskilt gällande mänskliga rättigheter samt att regionens verksamheter behöver minska resursförbrukningen för att uppnå klimatmålet.

Jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter

För att uppnå social hållbarhet i enlighet med Agenda 2030 behöver vi säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras, skyddas och främjas. Samtidigt är ett socialt hållbart samhälle en förutsättning för att dessa ska kunna förverkligas i praktiken. Regionens arbete utgår från internationella konventioner, lagstiftning och strategier på nationell nivå. Det finns grupper som har förstärkta rättigheter för att säkerställa att de får samma möjligheter och skydd som övriga. Följande områden omfattas av regionens samordnade arbete: barnets rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, integration, jämställdhet, HBTQI-personers rättigheter, nationella minoriteters rättigheter samt våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor, som även innefattar hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Resultat från självskattning av förvaltningarnas arbete med social hållbarhet

Frågorna i årets självskattning utgår från vissa grundläggande förutsättningar för ett varaktigt och framgångsrikt arbete och svarar upp till målet om jämlika, jämställda, tillgängliga och inkluderande verksamheter. För att uppnå resultat och effekter behöver arbetet med social hållbarhet integreras i verksamhetens planering, genomförande och uppföljning och inte bedrivas som ett sidospår.

Nedan sammanställs resultatet från samtliga sju förvaltningar. Resultatet på frågor om arbetet med barnets rättigheter som ingår i självskattningen presenteras i avsnittet barnbokslutet. Resultatet i sin helhet presenteras i bilaga 1.

Självidentifierade styrkor

I förvaltningarnas svar utmärker sig följande styrkor:

- Förvaltningsledningarna har kunskap i social hållbarhet.
- De har en uttalad rollfördelning för arbetet med social hållbarhet och det är väl känt vem eller vilka som är ansvariga för vad.
- De tar hänsyn till social hållbarhet i beslut, utvecklingsarbeten och projekt
- de identifierar risker och genomför åtgärder för att förebygga och motverka orättfärdiga skillnader och diskriminering i sina verksamheter.
- De arbetar med normer och föreställningar för att skapa ett jämlikt bemötande,
- De har rutiner för att de verksamheten är till för att alla ska ges möjlighet att vara delaktiga i frågor och beslut som påverkar dem.
- De har upparbetade tillvägagångssätt för att omhänderta klagomål och synpunkter från de verksamheten är till för i förbättringsarbete och kvalitetsutveckling.

Självidentifierade utvecklingsområden

I förvaltningarnas svar utmärker sig följande utvecklingsbehov:

- Integrera regionens hållbarhetsmål i planering- och uppföljning.
- Systematiskt följa upp och utvärdera arbetet.
- Synliggöra förvaltningarnas arbete med social hållbarhet i förvaltningsplan- och årsredovisning.

- Analysera olika målgruppers livsvillkor inför beslut och förändringar i verksamheten.
- Inkludera jämlikhetsperspektivet i intern och extern samverkan, till exempel genom att uppmärksamma risker för diskriminering och orättfärdiga skillnader i projekt och utvecklingsarbeten som bedrivs tillsammans med andra funktioner i regionen eller med externa aktörer.
- Ge chefer kunskap och stöd i arbetet med social hållbarhet genom till exempel utbildningar, instruktioner och praktiska verktyg.
- Analysera huruvida arbetet med social hållbarhet leder till konkreta och hållbara förbättringar.

Framgångsfaktorer och utmaningar förvaltningarna lyfter i arbetet

Förvaltningarna ombads redovisa framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet med social hållbarhet. En framgångsfaktor som lyftes fram var att det sociala hållbarhetsperspektivet måste integreras i det ordinarie arbetet och i befintliga strukturer. Att arbeta med social hållbarhet är inte ett eget spår, utan en del av kärnuppdraget och behöver organiseras och förstås som sådant. Kunskap och kontinuerlig kompetensutveckling var ytterligare en framgångsfaktor som lyftes fram. Flera av förvaltningar nämner också arbetsmiljöarbetet som en viktig del i arbetet.

En av de främsta utmaningarna som framkom handlade om uppföljning av arbetet med social hållbarhet. Det upplevdes som svårt att mäta förflyttningar och effekter på förvaltningsövergripande nivå och i enskilda uppdrag och patientmöten. En tydlig struktur och systematik i arbetet lyfts fram som viktiga faktorer för att bättre kunna utvärdera och följa upp arbetet. Ytterligare ett område som upplevdes som utmanande var att identifiera prioriterade områden inom förvaltningen. Prioriteringarna kunde se olika ut beroende av om förvaltningen är en stödfunktion som arbetar direkt mot invånarna eller utgör ett internt stöd inom regionen. Detta synliggör hur förvaltningarnas kärnuppdrag påverkar arbetets karaktär.

Identifierade behov av utveckling för stärkt samordning

Under året genomfördes en kartläggning av de strategiska förutsättningarna för regionens arbete med mänskliga rättigheter. Syftet var att identifiera förutsättningar för ett samordnat och systematiskt arbete samt behov av utveckling utifrån kunskap och beprövad erfarenhet på nationell nivå. Exempel på identifierade behov är bland annat:

- Säkerställ kunskap hos beslutsfattare. Gemensamma prioriteringar hos tjänstemannaledning och integrering av ett systematiskt arbetssätt i regionövergripande processer och utvecklingsarbeten.
- Se över behov av målgruppsanpassade utbildningar.
- Översyn och samordning av befintliga forum för delaktighet och involvering av invånare och civilsamhället.

Ett exempel på åtgärd är att stödsidorna för arbetet med mänskliga rättigheter på webbsidan för vårdgivare och samarbetspartners har uppdaterats. Sidorna riktar sig Region Västmanlands verksamheter och uppdateras kontinuerligt.⁵

Resultat utifrån uppdrag om att stärka det systematiska arbetet med att förebygga och upptäcka våld

Uppdraget i Regionplan-och budget 2025–2027 om att stärka det systematiska arbetet med att förebygga och upptäcka våld i nära relationer, sexuellt våld och hedersproblematisering bedöms ha stärkt arbetet med våld i nära relationer samt ökat efterfrågan och engagemang för området. Barnvårdscentralerna har under 2025 tagit fram en rutin för att ställa frågor om våld i nära relationer i mötet med föräldrar tidigt i föräldraskapet. Verksamheter hos vuxenpsykiatri har upprättat samverkan med polis och socialtjänst i syfte att kunna arbeta bättre mot och med de personer som utövar våld mot närstående. Dessutom har frågor om våld i nära relationer integrerats i regionens seniorhälsovårdsprogram.

Stödpaket till hälso- och sjukvården och tandvården

Under året har en arbetsgrupp med representanter från flera kliniker inom hälso- och sjukvården arbetat fram ett stödpaket som innehåller material för stöd i implementeringen av ett systematiskt arbetssätt i området. Materialet består av tre delar: en del till chef/ledning, en del till vårdpersonal som kan anpassas till lokala förutsättningar och en del med patientinformation. Materialet kommer att testas och utvärderas av ett antal pilotverksamheter under 2026 med målet att sedan erbjuda stödpaketet till alla patientnära verksamheter inom regionen, tillsammans med fördjupade utbildningsinsatser och stärkt samverkan.

Frågor om våld i nära relationer i medarbetarsamtal

Ett arbetssätt och stödmaterial för chefer för att ställa frågor om våld i nära relationer i medarbetarsamtal har tagits fram under 2025 av verksamhet Hållbarhet i samverkan med HR. Arbetssättet har provats under hösten 2025 och utvärdering pågår inför planerat breddinförande under 2026. Koncernledningen har fattat beslut som möjliggör för regionens medarbetare att söka stöd på arbetstid om de utsätts för eller utövar våld.

Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp

En långsiktig hållbar ekonomisk hushållning kräver att Region Västmanlands verksamheter ställer om sina arbetssätt genom att minska användningen av engångsartiklar och utnyttja resurser längre för att begränsa nyinköp och avfall. Vid inköp och investeringar är det dessutom viktigt att väga in ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter för att säkerställa ett hållbart helhetsperspektiv.

⁵ Länk till webbsidor: [Arbeta med mänskliga rättigheter och social hållbarhet - Region Västmanland](#)

Mål: År 2030 är Region Västmanlands inköp resurseffektiva och hållbara

Indikatorer	Utveckling 2025
Resurseffektiva verksamheter	Positiv
Hållbarhetskrav beaktas vid inköp	Oförändrad
Samlad bedömning av målet	Oförändrad

Indikatorn "Resurseffektiva verksamheter" bedöms för 2025 vara svagt positiv. Elförbrukningen har under året minskat framför allt tack vare byte till led-belysning. Det var en sval sommar vilket minskade behovet av fjärrkyla. Avfallsmängderna ligger fortsatt på en hög nivå, och andelen källsorterat avfall för materialåtervinning visar en marginell förbättring jämfört med föregående år. Energianvändningen per fordonskilometer låg kvar på samma nivå då. När nästa omgång med elbussar tas i drift förväntas energianvändningen per fordonskilometer att minska.

Regionen verkar för att de produkter och tjänster som köps in är framställda under hållbara och ansvarsfulla förhållanden. Detta görs genom att samtliga avtalade leverantörer åläggs att följa regionernas nationella uppförandekod, som omfattar mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö- och klimatpåverkan samt affärsetik. Under året har inga kategoriarbeten genomförts, delvis på grund av resursbrist. Nivån på de skärpta miljökraven i upphandlingar är oförändrad jämfört med föregående år. Sammantaget bedöms indikatorn "Hållbarhetskrav beaktas vid inköp" ha en oförändrad utveckling under 2025.

Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet

Region Västmanland behöver arbeta målmedvetet för att minska sin klimatpåverkan i linje med Parisavtalet⁶ och Sveriges ambition om nettonollutsläpp 2045. Regionens mål innebär att klimatutsläppen ska halveras från nivåerna år 2019 fram till 2030. Varje verksamhet inom regionen behöver minska sina utsläpp från inköp, förbrukning av el, värme, kyla och vatten samt från resor och transporter. Dessutom ska regionens verksamheter arbeta med att anpassa sig till ett förändrat klimat.

Mål: År 2030 är Region Västmanlands utsläpp av växthusgaser i linje med Parisavtalet, vilket innebär en minskning med 50% från 2019. Regionens verksamheter är också anpassade till de klimatförändringar som redan uppstått eller kan förväntas uppstå.

⁶ Parisavtalet är kopplat till FN:s klimatkonvention och har skrivits på av nästan alla världens länder. Avtalet syftar till att hålla den globala uppvärmningen väl under 2 °C och strävar efter att begränsa den till under 1,5 °C.

Regionens totala utsläpp av koldioxidekvivalenter ska minska med 50%	Positiv
Alla transporter drivs av fossilfria bränslen	Oförändrad
Halverad koldioxidintensitet i regionens kapitalförvaltning med bibehållen avkastning	Negativ
Alla verksamheter är anpassade till klimatförändringar som redan uppstått eller väntas uppstå.	Positiv
Samlad bedömning av målet	Oförändrad

Sedan basåret 2019 har regionens totala klimatutsläpp minskat med 2 procent. För att ligga i takt med målet skulle resultatet 2025 visat en minskning om 23%. Klimatutsläppen redovisas i fyra områden, där tre av dem; fastighetsdrift, resor och transporter samt tjänsteresor visar tydliga minskningar sedan basåret. Under 2025 ökade dock utsläppen från tjänsteresor jämfört med 2024. Samtidigt har flygresorna minskat i antal flygna kilometer, i linje med regionens sparplan för att hantera det ekonomiska läget. Det fjärde området, inköp och resursförbrukning är fortsatt den största källan till regionens klimatpåverkan, se diagram 1 nedan.

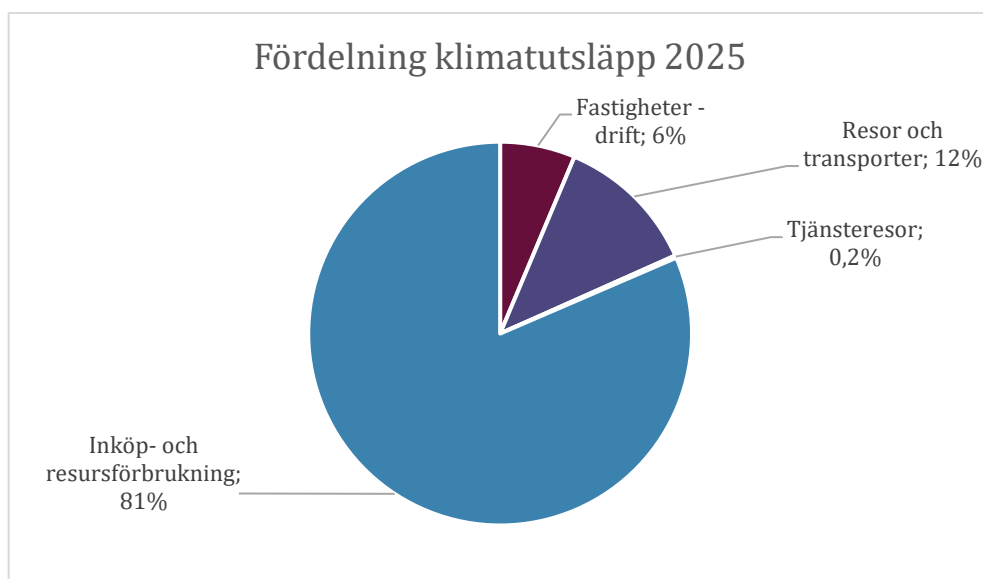

Diagram 1: Diagrammet visar fördelning av regionens klimatutsläpp.

Indikatorn "Alla transporter drivs av fossilfria bränslen" har legat kvar på 93 procent sedan mätningen startade 2023. Under 2025 har andelen el ökat för regionens verksamhetsbilar och bilpool. Övergången har dock till största delen skett från andra fossilfria bränslen som biogas. Den största förbättringspotentialen inom indikatorn finns fortsatt inom vägambulansen, som i princip enbart drivs av diesel och bensin. Indikatorn omfattar allmän och särskild kollektivtrafik samt regionens egna fordon.

Under 2024 minskade koldioxidintensiteten i regionens förvaltade kapital för att under 2025 öka. Ökningen gäller flera av de aktiefonder där regionen har placerat sitt kapital, även om vissa fonder har minskat sin intensitet under året. Utvecklingen för indikatorn "Halvera koldioxidintensiteten i regionens kapitalförvaltning med bibehållen avkastning" bedöms därför som negativ.

Den sista indikatorn kopplad till klimatmålet "Alla processer för riskbedömning är säkrade utifrån en anpassning till klimatförändringar som redan uppstått eller väntas" bedöms ha en positiv utveckling under 2025. Klimat har sedan tidigare ingått som en integrerad del i flera av regionens riskbedömningsprocesser, men tillämpningen har varit otillräcklig. Under 2025 genomfördes en översyn av regionens systematiska säkerhetsorganisation, där hållbarhet och klimat nu har inkluderats som ett eget område. Det innebär att klimatrisker nu kan hanteras och beslutas i en regiongemensam struktur. Under året har också ett uppdrag genomförts för att kartlägga hälso- och sjukvårdens klimatrisker och ta fram förslag på fortsatt arbete integrerat i regionens beredskapsarbete.

Biologisk mångfald och giftfri miljö

Biologisk mångfald är en förutsättning för att naturen ska kunna leverera viktiga ekosystemtjänster som rent vatten, frisk luft, pollinering och möjligheter till rekreation. Region Västmanland mål innebär att varje verksamhet behöver säkerställa en hållbar och ansvarsfull hantering av kemikalier, läkemedel, produkter och resurser.

Mål: År 2030 är Region Västmanland anpassat till att värna om biologisk mångfald och en giftfri miljö

Indikatorer	Utveckling 2025
Minimera inköp av farliga kemiska produkter och varor som innehåller farliga kemikalier	Oförändrad
Minska miljöpåverkan från användning och förskrivning av läkemedel med bibehållen patientnytta.	Positiv
Hantera kemikalier och läkemedel så att risk för utsläpp minimeras i alla led	Oförändrad
Samlad bedömning av målet	Oförändrad

Under året så har fler produkter registrerats i Byggvarubedömningen i bygget av Vårdbyggnad etapp 1 i Västerås. Av de registrerade produkterna har andelen röda produkter minskat och andelen gröna och gula ökat i större omfattning än föregående år. Antalet kemikalier innehållande farliga ämnen har ökat under året. Verktyg för utfasningsarbete finns och under året har planering skett för att öka takten i arbetet. Utvecklingen av indikatorn "Minimera inköp av farliga kemiska produkter och varor som innehåller farliga kemikalier" bedöms som oförändrad.

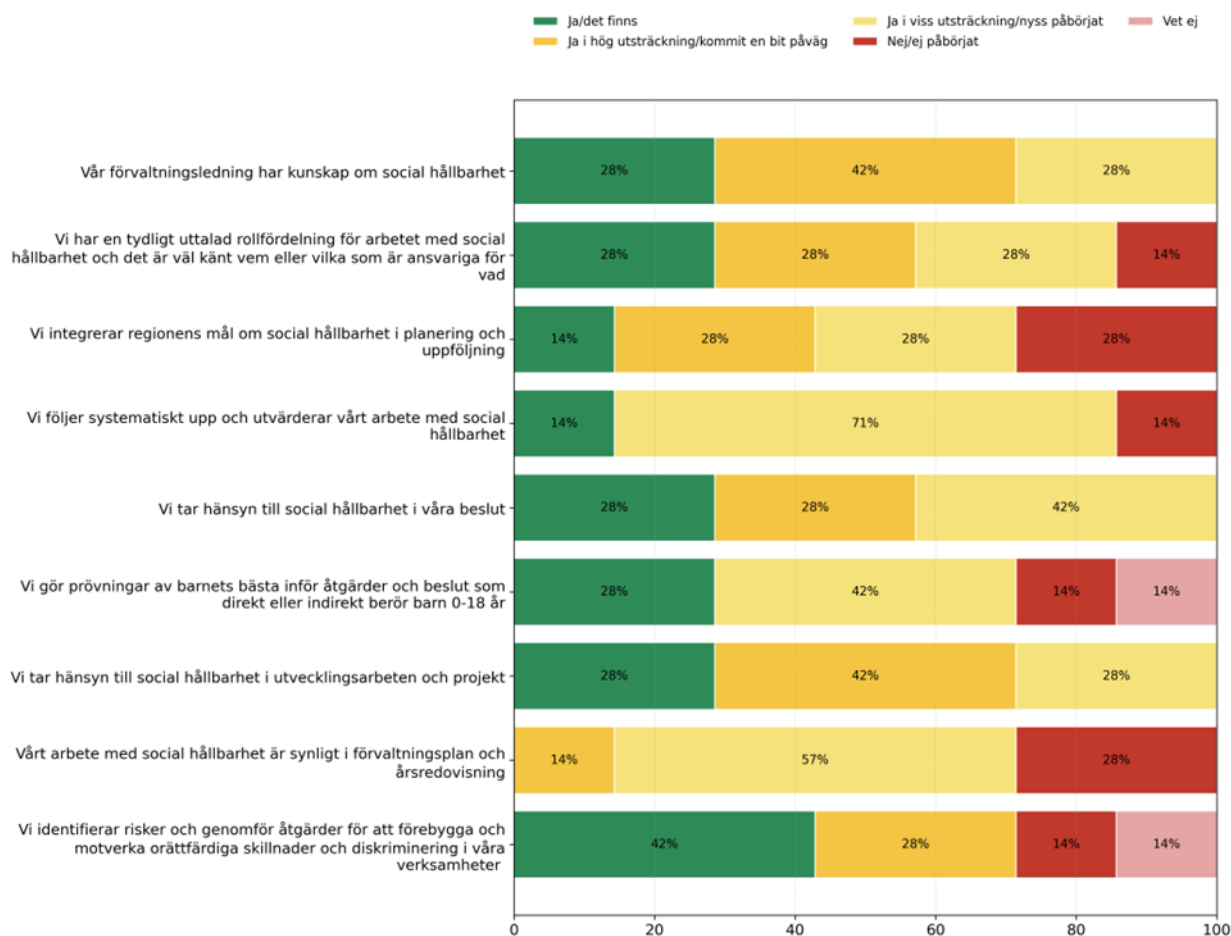
Antibiotikaförskrivningen, som tidigare ökat under flera år, har under 2025 vänt till en minskning därför bedöms indikatorn "Minska miljöpåverkan från användning och förskrivning av läkemedel med bibehållen patientnytta." gå i rätt riktning.

Antalet genomförda egenkontroller miljö, där chefen stämmer av att verksamheten uppfyller lagkrav med mera, har fortsatt minska under 2025. Under året har olika former av stöd erbjudits och frågan har väckts i olika forum. Antalet incidentrapporter är fortsatt noll inom etapp 1 i bygget av det nya akutsjukhuset. En ny mätning visar antalet incidentrapporter i regionens övriga förvaltningar och utfallet visar på ett fåtal incidenter. Indikatorn ” Hantera kemikalier och läkemedel så att risk för utsläpp minimeras i alla led” bedöms därför ha en oförändrad utveckling.

Bilaga 1 Självskattning social hållbarhet

I den här bilagan redovisas resultatet från självskattningsenkäten för social hållbarhet. Resultatet presenteras i form av ett stapeldiagram. Stapeldiagrammet visar procentuell fördelning av svaren på varje påstående. Varje rad motsvarar ett påstående. Färgerna anger svarskategorierna.

Resultat självskattning social hållbarhet - stapeldiagram

Bilaga 2 Indikatorer med mätetal

I den här bilagan redovisas utfallet i de mätetal som ligger till grund för indikatorerna för målen; Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp, Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet samt Biologisk mångfald och giftfri miljö. Mätetalens utfall bedöms mot ett basvärde, ett målvärde eller där det saknas görs bedömningen mot hur väl utvecklingen följer målet. NAV avser byggandet av ett nytt akutsjukhus i Västerås.

Resurseffektiva verksamheter och hållbara inköp

Indikator: Resurseffektiva verksamheter.

Målvärde 2030: Öka

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Energianvändning per fordonskilometer (kollektivtrafik buss)	3,6 kWh/km	4,5 kWh/km	4,5 kWh/km	Positiv*
Andel källsorterat avfall för materialåtervinning **	33,8%	36,8%	36,9%	Oförändrad ***
Organisationens totala mängd avfall per länsinvånare	6,8 kg/länsinvånare	6,6 kg/länsinvånare	6,7 kg/länsinvånare	Oförändrad ***
Energiförbrukning i fastigheter och verksamheter	188 kWh/m2 BRA	185 kWh/m2 BRA	184 kWh/m2 BRA	Positiv
Totalt matsvinn gram per portion (inkl produktion)	90 gram	95 gram	86 gram	Positiv
Resurseffektivitet nybyggnation, Vårdbyggnad NAV etapp 1 (Kvoten mellan BTA och LOA)	69%	69%	68%	Positiv

Samlad bedömning
av indikator

Positiv

* Målvärdet för 2024 var 4,5 kWh/km och nivån kvarhålles 2025

** Under 2025 enades regionerna om justering för vatten av i matavfallstank, vilket innebär att siffrorna inskickade till SKRs Kolada skiljer sig.

*** Förändringen är marginell och det går inte att dra slutsatsen att det har skett en förbättring utifrån statistikunderlaget.

Indikator: Hållbarhetskrav beaktas vid inköp

Målvärde 2030: 100%

Mätetal*	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Antal genomförda kategoriarbeten inom Inköp Sörmland/Västmanland där miljö beaktas i processen	1st	2st	0st	Negativ
Antal upphandlingar med förhöjda miljökrav	20st	30st	26st	Oförändrad
Andel livsmedelsupphandlingar utan förhöjda miljökrav	0%	0%	0%	Positiv
Samlad bedömning av indikatorn				Oförändrad

*Mätetalen om andel ekologiska livsmedel är borttagen år 2025

Minskad klimatpåverkan och klimatanpassad verksamhet

Indikator: Regionens totala utsläpp av koldioxidekvivalenter ska minska med 50%.

Målvärde 2030: -50%, basår 2019

Mätetal	Utfall 2023*	Utfall 2024*	Utfall 2025*	Utveckling 2025*
Fastigheter - drift	-30%	-29%	-36%	Positiv
Resor och transporter	-29%	-25%	-39%	Positiv
Tjänsteresor	-11%	-57%	-49%	Negativ
Inköp och resursförbrukning	9%	12%	12%	Oförändrad
Regionens totala utsläpp av CO2e	-2%	0%**	-2%	Positivt

* Mäts gentemot basår 2019.

** Justerat sedan föregående hållbarhetsredovisning pga sent inkommen statistik.

Indikator: Alla transporter⁷ drivs av fossilfria bränslen.

Målvärde 2030: 100%

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Andel fossilfria drivmedel	93%*	93%*	93%	Oförändrad

* Justerat sedan föregående hållbarhetsredovisningar på grund av mer noggranna mätmetoder.

⁷ I mätningen ingår allmän och särskild kollektivtrafik och regionens egna fordon

Indikator: Halverad koldioxidintensitet i regionens kapitalförvaltning med bibehållen avkastning.

Målvärde 2030: -50%, basår 2019

Mätetal	Utfall 2023*	Utfall 2024*	Utfall 2025*	Utveckling 2025
Koldioxidintensitet i regionens kapitalförvaltning	-11,6%	-35%	-27%	Negativ

* Mäts gentemot basår 2019

Indikator: Alla verksamheter är anpassade till klimatförändringar som redan uppstått eller väntas uppstå.

Målvärde 2030: 100%

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Alla processer för riskbedömning är säkrade utifrån en anpassning till klimatförändringar som redan uppstått eller väntas uppstå.	Integrerade i flera riskbedömningsprocesser, men otillräcklig tillämpning	Integrerade i flera riskbedömningsprocesser, men otillräcklig tillämpning	Klimatrisker med i Systematiska säkerhetsorganisationen och fördjupat underlag kring vårdens klimatrisker framtaget*	Positiv

* Som tidigare år finns klimatförändringar integrerade i flera riskbedömningsprocesser. En ny systematisk säkerhetsorganisation har beslutats där klimatrisker är en del. Ett fördjupat underlag som beskriver hälso- och sjukvårdens behov av klimatanpassning har tagits fram som underlag till kommande risk- och sårbarhetsanalys.

Biologisk mångfald och giftfri miljö

Indikator: Minimera inköp av farliga kemiska produkter och varor som innehåller farliga kemikalier

Målvärde 2030: Minska

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Antal kemikalier på utfasningslistorna (CMR-ämnen och utfasningsämnen)*	CMR 26st Kandidat-förteckning** - Priodatabas**-	CMR 28st Kandidat-förteckning 43st Priodatabas 160st	CMR 32st Kandidat-förteckning 45st Priodatabas176st	Negativ
Andel gröna och gula varor i Byggvarubedömningen, Vårdbyggnad etapp 1 %	86%	74%	80%	Positiv
Andel röda varor i Byggvarubedömningen, Vårdbyggnad etapp 1 %	14%	17%	14%	Positiv
Samlad bedömning av indikatorn				Oförändrad

* Tre listor används: CMR = ämnen klassade som cancerogena, mutagena och/eller reproduktionsstörande, Kandidatiförteckningen som är EUs lista över särskilt farliga ämnen samt utfasningsämnen enligt KEMIs Priodatabas.

** Mätetal saknas på grund av bristande datakvalitet

Indikator: Minska miljöpåverkan från användning och förskrivning av läkemedel med bibehållen patientnytta.

Målvärde 2030: Minska

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Årlig minskning av den totala antibiotika-belastningen i antal recept/1000 invånare på 2,5%	268	274	253	Positiv

Indikator: Hantera kemikalier och läkemedel så att risk för utsläpp minimeras i alla led

Målvärde 2030: Minska

Mätetal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utveckling 2025
Antal genomförda egenkontroller miljö	161	152st	145st	Negativ
Antal incidentrapporter gällande utsläpp/kemikalier produktion, Vårdbyggnad NAV etapp 1	0st	0st	0st	Positiv
Antal incidentrapporter gällande utsläpp/kemikalier Region Västmanland exklusive NAV*	2st	4st	5st	Oförändrad
Samlad bedömning av indikatorn				Oförändrad

*Nytt mätetal från 2025.